

Dedemo

A kisfiú övbegyűrt ruhájával, nyakában lógó saruival mindig nagy derűtséget keltett. Kezdetben ugyan sokan megriadtak, azt hívén, hogy tűzkiáltó rohan feléjük vagy ellenség hírlelője, hiszen – s ez volt a legmulatságosabb – futás közben be nem állt a szája. Valamilyen értelmetlen szöveget, istenekről szóló verseket kiabálgatott maga elé. Azután, mint mindent, ami állandó, megszokták és jókat derültek az oktalan futkosáson, lassan éppen úgy hozzá tartóznak vélték a piachoz, mint az első és utolsó vásárlónak járó kedvezményt, az állandó zajt, a saját áruk egekig magasztalását s a más portékájának csepülését, pocskondiázását. Ha csak egy nap is elmaradt a nyargalászó legényke, már szinte hiányzott. Egymást kérdezték az árusok, hogy vajon a másik látta-e a kis idétlent.

Névről sokáig nem ismerték, de az egyik közelében lakó öreg egyszer elárulta, hogy a néhány éve elhunyt Demoszthenésznek, a gazdag fegyverkövácsonak fia, akit édesanyjával együtt kiforgatott vagonából a rokonság, s most szinte kolduskenyéren él az egykor szebb napokat látott család. Alighanem ebbe bolondult bele a szegény kelekótya. Ezért jött rá az az eszement futkorászás. (Legalábbis ez volt a piacozók általános véleménye.) A hírnek persze szárnya nőtt, s egyre többen nézték sajnálkozva, ahogy vihar gyorsasággal átiramlott a forgatagon.

Egy alkalommal elébe állt egy természetes asszony, erőszakkal rátukmálni néhány szép fürt szőlőt. A kisfiúnak lángra gyúlt az arca. Semmiképp nem akarta elfogadni az ajándékot.

– Ne-em tu-u-udoom ki-ki-kifi-fi-zetni! – dadogta szörnyen eltorzult arccal.

– De hiszen én ajándékba adom, kisfiam. Bizonyára megéheztél a nagy szaladásban.

– Één De-de-mo-szthee-né-nész va-vagyok, s neem fo-fogad-haa-to-om eel! – folytatta öntudatosan.

A szomszéd gyümölcsös harsány hahotára fakadt, s máris kiabálta tovább, amit hallott:

– Ó a nagy Dedemo! A futóbolond Dedemo! Dadogó Dedemo!

A fiú, ha lehet még vörösebbre vált. Futott volna rögvést – most már szégyenétől sarkallva – tovább. (Gyerektársai már eddig is sokat csúfolták a beszédhibájáért, de ilyen nyilvános megszégyenülésben eddig még nem volt része.) A néni azonban résen volt. Erősen megragadta a karját.

– Akkor legalább a mamádnak vidd haza! – mondta, és még két almát is a kezébe nyomott.

A fiú arcán jól látszott az a tusakodás, ami a lelkében zajlott. Végül a józan ész kerekedett benne felül.

– Jóó, az a-a-anyukáám-nak e-el-visz-visze-em – mondta, és köszönet nélkül iramodott tova. Lehet, hogy csak a képzelete játszott vele, de mindenütt hallani vélte, amerre csak elszaladt, a gúnyos mondatot: „Itt fut a Dedemo! Itt fut a Dedemo!”

Elhatározta, hogy többé nem fut a piac felé. Sőt többet egyáltalán nem fut. Pedig az egészet azért találta csak ki, mert észrevette, hogy futás közben beszélve kevésbé dadog. Ráadásul komoly tervei vannak, s azokhoz erős tudó kell. Ahogy erre gondolt, valami konokság váltotta fel benne az előző hangulatot. Majd fognak ezek a Dedemózók még nagyot csodálkozni – tekintett dacosan a vásártér felé –, ha ott állok majd az agorán, s lenyűgözöm mindet az ékesszólással! Akkor aztán kérdezhethetik, ki ez a zengő szavú szónok?! Nagyot néznek majd a szomszéd fiúk is, akik újabban azzal szórakoznak, hogy körbeveszik és hátba-mellbe vágják, hátha lenyeli a kavicsokat, amiket a szájában hordoz. Azért teszi ezeket is a nyelve alá, mert a kicsiny kövek féket vetnek a nyelvének, és kevésbé hebeg, ha szól.

A kondorhajú Bazilisz egyszer kileste, amikor éppen egy lapos kövecskét vett a szájába, s azóta nincs

Demoszthenész (I.e. 384-322) athéni államférfi, gyerekkori beszédhibáját leküzdve, az ókori világ legjelesebb szónoka lett. II. Fülöp makedón király elleni átütő erejű beszédeit, az úgynevezett filippikákat máig tanítják valamennyi beszédművésznek.

nyugta. Kavicssevőnek csúfolják és eltángálják, ha tehetik, vihogva, ahogy kétségbeesve kiköpködi a kavicsokat.

– Igenis, én leszek a legnagyobb szónok – mondta előbb magában, majd nagy erőlködéssel fennhangon is megpróbálta:

– Één leszek a leegna-nagyobb szoó-nok!

– Nem is rossz, már majdnem tökéletes! – örvendezett újra magában. – Dehogysis hagyom abba!

És másnap ismét feltűnt a vásárosok között. A szél nem szaladhatott volna nála gyorsabban... Kezében egy maga szedett virágcsokrot szorongatott, amit a néninek szánt az előző napi ajándékokért. Amerre elviharzott, többen is harsánykodni kezdtek. Nevetve kiabálták egymásnak a hírt: „Jön már Dedemo!” „Itt fut Dedemo!”

A fiú azonban ügyet sem vetett rájuk, éppen egy verset szavalt... Az emberi butaságról.

Játéksarok:

Brahma piramisa, avagy a Hanoi torony

Az e neveken ismert logikai játék tulajdonképpen három magas túból (oszlopból) s bizonyos számú, eltérő méretű korongokból áll. Ezek a lyukas körlelapcskák piramisszerűen vannak egymáson az egyik oszlopra felhalmozva. A feladat az, hogy a szabadon álló két oszlopot felhasználva ugyanebben a sorrendben kerüljenek egymásra oly módon, hogy egyszerre csak egy korongot szabad mozgatni, s a kisebb méretű korong az új „piramis” vagy „torony” elkészültéig mindvégig csak nagyobbra, vagy üres türe helyezhető.

Élt egy hindu legenda, amely szerint Brahma, az indiai hitvilág teremtő istene, a világ kezdetekor papjaira hagyott egy igen fontos feladatot: egy 64 kis aranykorongból álló piramist és három ezüst-tüskét. Az egyikben volt valamennyi korong, s parancsba adta, hogy szüntelenül munkálkodjanak a feladat végrehajtásán, mert akkorra jön el a világ vége, amikor új tüskén áll újra a szabályos piramis minden emelete. Mielőtt aggódni kezdenének, tüstént eláruljuk, hogy már a XIX. század végén kiszámolták: ha szünet és önismétlő lépések nélkül öt másodpercenként raknának át egy korongot az ezzel megbízottak, a 18 446 744 073 709 551 615 korongáthelyezéshez 5 billió 217 395 millió és még 660 174 évre lenne szükségük. Persze a brahmanista papok korongjai és tüskéi valójában nem is erre, hanem olyasmire szolgáltak/szolgálnak, mint a katolikusok rózsafüzérei. A meghatározott imák mennyiségére, sorrendjére emlékeztetnek.

A legendák azonban makacs dolgok. Felkorbácsolják a képzeletet. Ez szülte meg a leegyszerűsített 5-10 emeletes játékot. A játékkorongokat porcelánból készítették, s Kínában, Japánban, Vietnámban voltak különösen népszerűek. Európai elterjedése – a játék neve is erre utal – az utóbbi helyszínről indult meg a franciák révén, miután az ország 1859-89 között francia gyarmattá vált. Nem véletlen, hogy épp egy francia tudós, Edouard Lucas nevéhez fűződik az a XIX. század utolsó harmadában felvetett és megoldott matematikai probléma, amely igazán megismertette földrészünk lakóival (és játékgyárosaival) ezeket a tornyocskákat. Pedig Lucas úr csakis arra volt kíváncsi, hogy legkevesebb hány lépéssel lehet megoldani a feladatot különböző korongszámok és tüskék esetén. Örökbecsű képzetet is alkotott erre, aminek segítségével kiszámítható, hogy hét korong, ha négy tüskén van, legkevesebb 25, nyolccal és eggyel kevesebb tüskeszámmal viszont már száz fölé emelkedik a jó lépések száma. Úgy, hogy valóban nagy türelem szükséges a játékhoz.

Azt javasoljuk, hogy kezdjétek három tüskével és minél kevesebb emelettel, majd ha ez már nem okoz számotokra gondot, csak akkor emeljétek a nehézség fokát. Egymásra rakott pénzdarabokkal, lapos kavicsokkal és tüskék helyett megrajzolt körökkel, egymással versengve, de egyedül is játszható a játék...

-hs-

